

TÜRK YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Kısa Değerlendirme

GSYH'nın %5.9'unu oluşturan ve 1.8 milyon kişiye iş yaratan inşaat sektörü Türkiye'nin ekonomik kalkınmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Diğer sektörler üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri dikkate alındığında, inşaat sektörünün Türk ekonomisindeki payı %30'lara, tarım dışı istihdamdaki payı ise %10'a ulaşmaktadır.

	GSYH Gelişme Hızı (%)	İnşaat sektörü Gelişme Hızı (%)
1999	-3.4	-3.1
2000	6.8	4.9
2001	-5.7	-17.4
2002	6.2	13.9
2003	5.3	7.8
2004	9.4	14.1
2005	8.4	9.3
2006	6.9	18.5
2007	4.7	5.7
2008	0.7	8.1
2009	-4.8	16.1
2010	9.2	18.3
2011	8.8	11.5
2012	2.1	0.6
2013	4.2	7.4
2014	2.9	2.2

Kaynak : TÜİK

1980'lerdeki hızlı büyüme döneminin ardından, 1999 ve 2001 yıllarında yaşanan ekonomik krizler inşaat sektörünü olumsuz yönde etkilemiştir. Sektör 2002 yılından itibaren yeniden büyümeye başlamıştır. Artan ekonomik istikrar, azalan döviz kuru ile faiz oranları ve uzun vadeli kredi olanakları ile uyarılan konut talebi, bu sürece katkı sağlayan bir numaralı faktör olmuştur. Sektör 2002 yılında %13.9, 2003 yılında %7.8, 2004 yılında %14.1, 2005 yılında %9.3, 2006 yılında %18.5, 2007 yılında ise %5.7 oranında büyümüştür. 2008'den itibaren küresel krizin etkisi altına giren sektör, 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla %8.1 ve %16.1 oranlarında küçülmüş, 2010 yılında ise %18.3 ile yüksek bir büyüme oranına ulaşmıştır. Bu trend 2011 yılında da devam etmiş ve 2011'de %11.5 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise, küresel ve bölgesel ölçekte ekonomik gelişme yavaşlamış ve bu durumdan etkilenen inşaat sektörü de ancak %0.6'lık bir gelişme gösterebilmiştir. 2013 yılında

bu oran %7.4'e yükselmiş, 2014 yılında ise %2.2 olarak gerçekleşmiştir.

Türk müteahhitlerinin ve yapı malzemesi üreticilerinin uluslararası pazardaki sürekli artan rekabet gücü, sektörün ödemeler dengesine önemli katkılarda bulunmasını sağlamaktadır.

1972-2015 Haziran ayı itibarıyla, Türk müteahhitleri, 104 ülkede 8606 proje üstlenmiş, bu projelerin toplam tutarı yaklaşık 312 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Çimento, cam, demir-çelik ve seramik ürünlerinde dünyanın en büyük 12 üreticisi arasında yer alan Türkiye, inşaat malzemeleri üretiminde dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir.

Türkiye'nin coğrafi konumu, Türk inşaat sektörünün küresel rekabet gücüne katkı sağlayan önemli faktörlerden birisidir. Uluslararası standarttaki hizmetin rakiplerden daha uygun fiyatlarla sunumu, yüksek müşteri memnuniyeti, güvenilir iş ortaklığı, çok çeşitli projelerde kazanılmış zengin uluslararası deneyim, çevre ülkelerdeki iş ortamlarına aşinalık, nitelikli insan gücü ve risk alma kapasitesi Türk müteahhitlerini rekabette üstün kılan diğer önemli özelliklerdir.

Sektörün önde gelen yayınlarından "Engineering News Record" dergisi tarafından Ağustos 2014'de yayımlanan "Dünyanın En Büyük 250 Uluslararası Müteahhidi" listesinde, 2013 verilerine göre Türkiye, 42 firma ile Çin'den sonra ikinci sırada yer almıştır.

ÜLKELER	2013*	2012*	2011	2010	2009
Çin	62	55	52	51	54
Türkiye	42	38	33	31	33
ABD	31	33	26	22	20
İtalya	16	17	19	23	22
Japonya	14	15	14	13	13
İspanya	13	12	12	13	11
Güney Kore	13	15	12	11	12
Fransa	5	4	4	5	5
Almanya	5	4	4	4	4
İngiltere	2	3	4	4	4
Diğer	47	54	45	48	47
TOPLAM	250	250	225	225	225

* ENR listesi 2012 yılı verilerinden itibaren en büyük 225 müteahhitlik firması yerine 250 firmayı kapsamaktadır

Türkiye'deki yatırım ortamı hem yerel, hem de yabancı yatırımcılar için giderek daha çekici hale gelmektedir. Bu durumun önümüzdeki yıllarda inşaat sektörü üzerinde olumlu etkiler yaratması beklenmektedir.

Türk müteahhitlik firmaları dünyanın 5 kıtasında, 104 ülkede rakipleriyle hem yüksek kaliteli, hem de uygun fiyatlı üretimle başarıyla rekabet etmektedir. Pek çok Afrika, Avrasya ve Ortadoğu ülkesinde ve sadece müteahhitlikte değil, inşaat malzemeleri üretiminden, konut, sanayi ve turizme kadar uzanan çok çeşitli yatırım alanlarında faaliyet gösteren Türk müteahhitleri tüm bu alanlarda uluslararası işbirliğine açıktır. Türk müteahhitlik firmaları, uluslararası pazarda 1972 yılından günümüze kadar geçen sürede, en zor projelerde, her çeşit iş ortamında, edindikleri zengin birikim ve deneyim ile rekabet güçlerini artırmaya devam etmektedir.

Tarihçe

Türkiye'nin üzerinde bulunduğu Anadolu Yarımadası, insanoğlunun ilk kez yerleşik düzene geçtiği İ.Ö. 8000'lerden bu yana, 13 büyük uygarlığın yaşam sürdüğü ve geride muhteşem tarihi sitler ile yapılar bıraktıkları bir dünya tarihi sahnesi olmuştur. Anadolu kültürel mirasının bu inanılmaz zenginliği ve çeşitliliği, Hitit, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemleri de dahil bin yıllara uzanan bir gelişme sürecinde Türk inşaat geleneğinin olgunlaşmasını beslemiş olan önemli faktörlerdir.

Türk inşaat sektörünün Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana geçen 91 yıllık gelişimini beş ardışık dönem içinde değerlendirmek mümkündür: Hazırlık, iç pazar etkinliği, uluslararası pazara açılma, pazar ve ürün çeşitlenmesi ve küresel rekabet. İlk iki dönem, 1970'lerin başına kadar devam etmiştir.

1923'te Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun ardından ve Cumhuriyetle birlikte gelen siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel reformlar paralelinde hızlı bir modernleşme süreci yaşanmış, ülke genelinde önemli altyapı ve sanayi yatırımları gerçekleştirilmiştir. Bu gelişme öylesine hızlı olmuştur ki: Devlet, ülkedeki mimar ve mühendis açığını kapatmak için, 1920'li yıllarda, yabancı uzmanların kamu kurumlarında çalıştırılmasına imkan vermek de dahil olmak üzere bir dizi özel önlem almak zorunda kalmıştır. Bu politikaların katkısıyla ve kısmen de, Avrupa'da o dönemde yaşanmakta olan ekonomik kriz nedeniyle, çok sayıda Avrupalı mimar, mühendis ve girişimci Türkiye'ye gelmiştir. İstanbul'da 1925 - 1926 döneminde, kurulmuş olan 28 inşaat şirketinin en az üçte birini Avrupa kökenli firmalar oluşturmuştur.

1930'lu yıllar, izleyen dönemde çok sayıda büyük inşaat firması kuracak ve hem Türkiye'de, hem de yurtdışında birçok zor projeyi başarıyla tamamlayacak olan ilk Türk mühendisleri kuşağının yetişme dönemi olmuştur.

Türkiye'nin 1950'de yaşadığı politik değişim ve 1952'de NATO'ya girişi, daha sonraki dönemde gerçekleştirilen altyapı yatırımları açısından Türk inşaat sektörünün önemli dönüm noktalarından biridir. Aynı dönemde, ilk mühendisler üniversiteden mezun olmuş ve meslek yaşamlarına, onlara kendi şirketlerini kurmaları için büyük fırsatlar sunan bir ortamda başlamışlardır. 1952 yılında, Türk inşaat sektörünün en eski sivil toplum kuruluşlarından biri olan Türkiye Mühendisler Birliği'ni (TMB) kuranlar da bu iş adamları olmuşlardır.

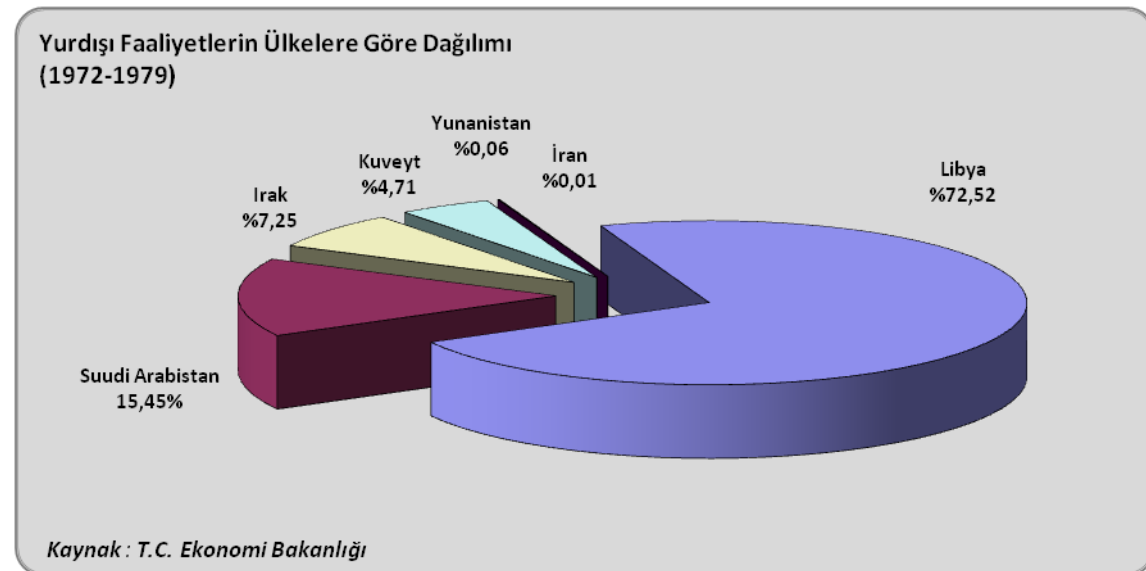
1950'lerdeki su projeleri, 1960'ların sonunda ve 1970'lerin başında gündeme gelen büyük barajlar ile elektrik santralleri inşaatları Türk müteahhitlerine faaliyetlerini Anadolu'ya yayarak geliştirmeleri için pek çok fırsat sunmuştur.

1970-1979 Dönemi

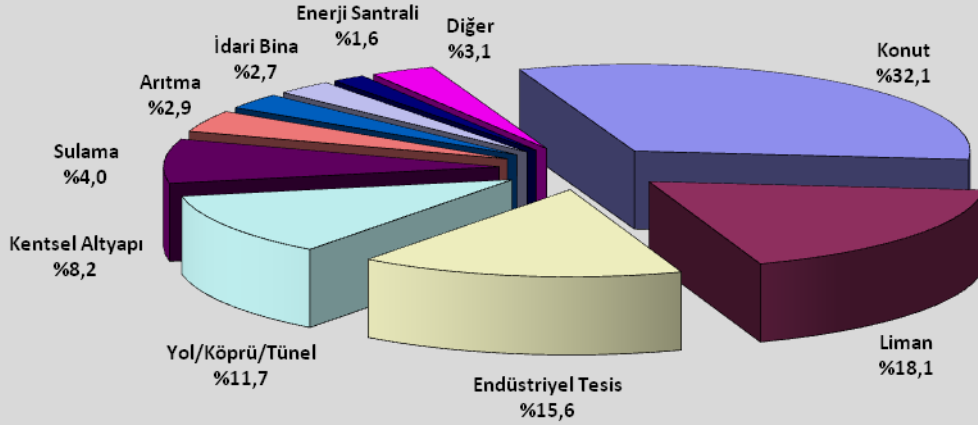
1970'lerde Türk müteahhitlik firmaları yabancı pazarlardaki iş fırsatlarından yararlanmanın yollarını aramaya başlamıştır.

Türk müteahhitlerinin hizmetlerini ihraç ettikleri ilk ülke, 1972 yılında Libya olmuş, 10 yıldan daha kısa bir sürede, Türk müteahhitlik firmaları Ortadoğu ülkelerine yönelmiştir. Toplam iş hacminde %72.52'lik payla Libya, Türk müteahhitlerinin uluslararası arenaya açıldıkları bu ilk dönemdeki bir numaralı pazarları olmuştur. Diğer ülkeler Suudi Arabistan (%15.45), Irak (%7.25), Kuveyt (%4.71), Yunanistan (%0.06) ve İran (%0.01) dir.

Bu dönemdeki ana faaliyet alanları arasında ise sırasıyla: konut (%32.1), liman (%18.1), endüstriyel tesisler (%15.6), yol/köprü/tünel (%11.7) ve kentsel altyapı projeleri (%8.2) yer almıştır.

**Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı
(1972-1979)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

1980-1989 Dönemi

1980'ler, Türk ekonomisinin yeniden yapılandırılmasında önemli bir dönem olmuştur. 1983 yılından itibaren ve batılı ülkelerdeki gelişmeler paralelinde 1970'lerin kapalı ekonomisinden piyasa ekonomisine doğru önemli bir geçiş yaşanmıştır. Türk parasının "konvertibl" hale getirilmesi, Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi gibi yeni kurumların kurulması ile birlikte, ekonomik sisteme özelleştirme ve liberal ekonomi gibi yeni kavramlar eklenmiştir.

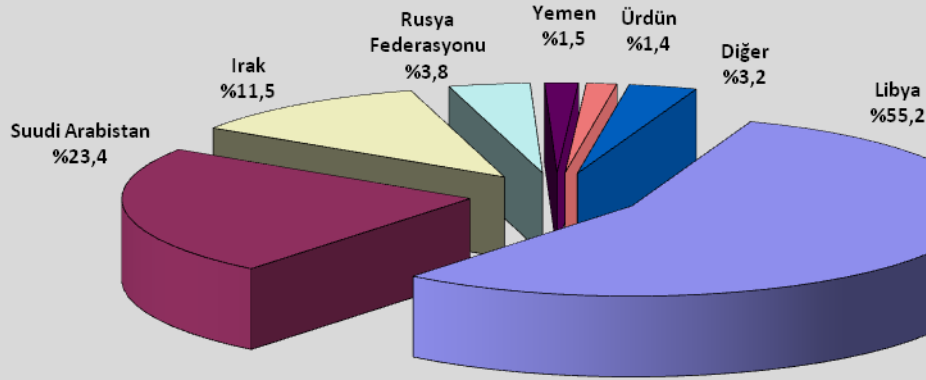
Aynı dönemde, Türkiye'de önemli altyapı yatırımları başlatılmıştır. Atatürk Barajı (2400 MW), otoyol projeleri (yaklaşık 2000 km.) ve telekomünikasyon yatırımları, Türk firmalarına yabancı ortaklarla işbirliği yapmak, teknik ve idari becerilerini geliştirmek ve küresel finans sistemi ile tanışmak için değerli fırsatlar yaratmıştır.

1980'lerin sonunda Avrasya'da gerçekleşen siyasi değişimler, Türk müteahhitlerinin yurtdışındaki iş fırsatlarının daha da gelişmesini sağlamış ve pek çok firma Rusya Federasyonu'nun yanı sıra yeni kurulmuş olan Orta Asya ülkelerine odaklanmıştır. Faaliyetlerin yaygınlaştığı diğer ülkeler ise; Yemen, Ürdün, İran, Amerika Birleşik Devletleri, Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri ve Kuveyt olmuştur.

Oransal olarak göreceli bir düşüş kaydedilmiş olsa da, yurtdışı müteahhitlik faaliyetleri ağırlıklı olarak yine Libya'da (%55.2) gerçekleşmiştir. İkinci sırada Suudi Arabistan (%23.4), üçüncü sırada ise Irak (%11.5) yer almıştır. Böylece, bu ülkeler ilk on yılda sahip oldukları konumlarını muhafaza etmiştir. Eski SSCB'nin dağılması ile birlikte Rusya Federasyonu'nun (%3.8) yanı sıra yeni kurulan Orta Asya Cumhuriyetleri bu dönemin önemli gelişmeleri olarak ortaya çıkmıştır.

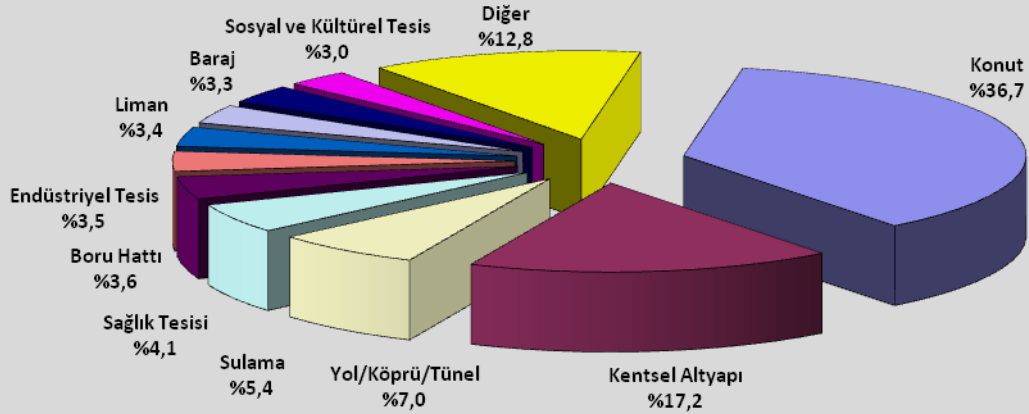
Bu dönemde konut (%36.7) ve kentsel altyapı projeleri (%17.2) artış göstermiş, bunları yol/köprü/tünel (%7) ve sulama projeleri (%5.4) izlemiştir.

Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı (1980-1989)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı (1980-1989)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

1990-1999 Dönemi

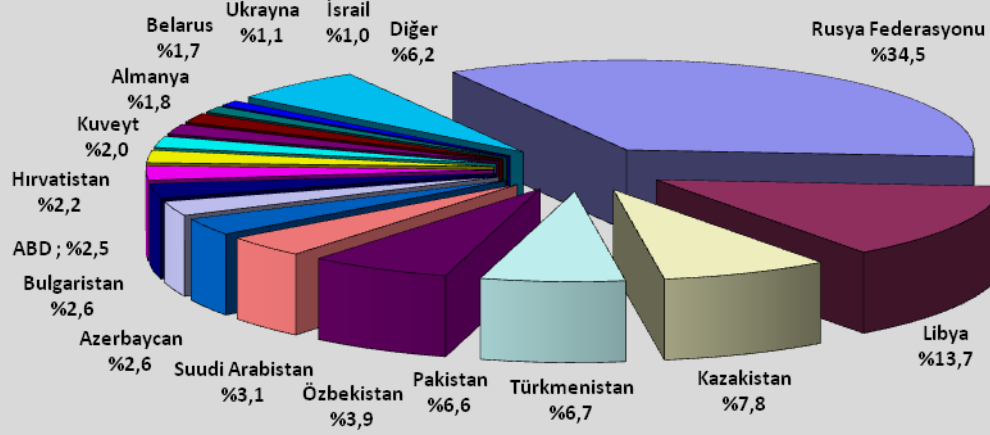
1990'lı yıllarda Orta Doğu ülkeleri ve Libya'da yaşanan ekonomik bunalım ve siyasi belirsizlikler, Türk müteahhitlerinin dikkatlerini yakın bölgelerdeki diğer ülkelere yöneltmiş, Avrasya, Balkan ve Asya ülkeleri önem kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde Rusya Federasyonu, Ukrayna, Orta Asya Cumhuriyetleri, Almanya ve Pakistan'da birçok büyük ölçekli proje gerçekleştirilmiştir.

1990 - 1999 döneminde, Rusya Federasyonu ve diğer Avrasya ülkelerinde tamamlanan projelerin sayısı uluslararası işlerin neredeyse %60'ını oluşturmuştur.

Bu on yıllık döneme damgasını vuran en önemli trend pazar çeşitlenmesi olmuştur. Rusya Federasyonu'nun payı %34.5'e yükselirken, Libya'nın payı sert bir düşüş (%13.7) göstermiş, onu Kazakistan (%7.8) ve Türkmenistan (%6.7) izlemiştir. Pakistan (%6.6), Özbekistan (%3.9), Suudi Arabistan (%3.1), Azerbaycan (%2.6), Bulgaristan (%2.6), Amerika Birleşik Devletleri (%2.5) ve Hırvatistan (%2.2) yeni pazarlar olarak ortaya çıkmıştır. Diğer önemli gelişmeler, Suudi Arabistan'daki işlerin oranında yaşanan kayda değer düşüş ve Irak'ın sahneden kaybolmasıdır.

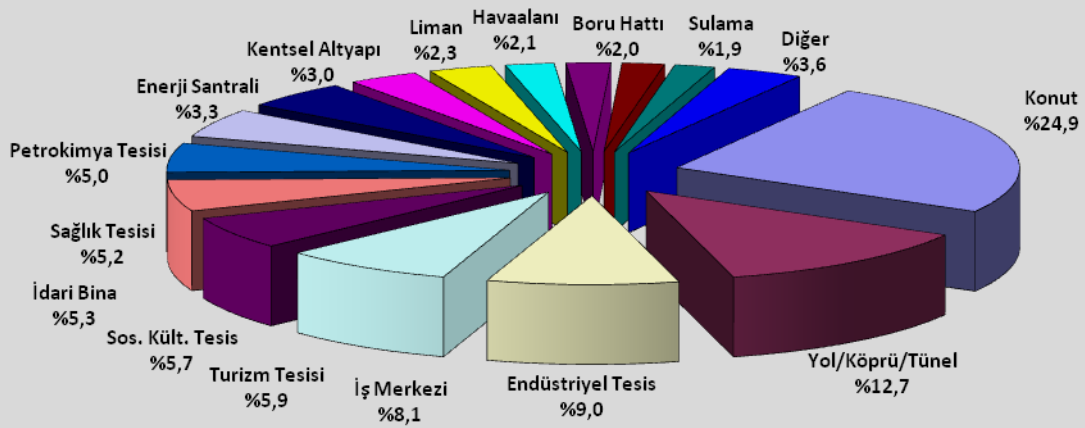
İş türlerinde konut inşaatlarının payı (%24.9) bir önceki döneme kıyasla gerilemiş olsa da, konut bu dönemde de birincil faaliyet alanı olarak konumunu korumaya devam etmiş, onu sırasıyla yol/köprü/tünel (%12.7), endüstriyel tesis (%9) ve iş merkezi (%8.1) izlemiştir.

Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı (1990-1999)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı (1990-1999)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

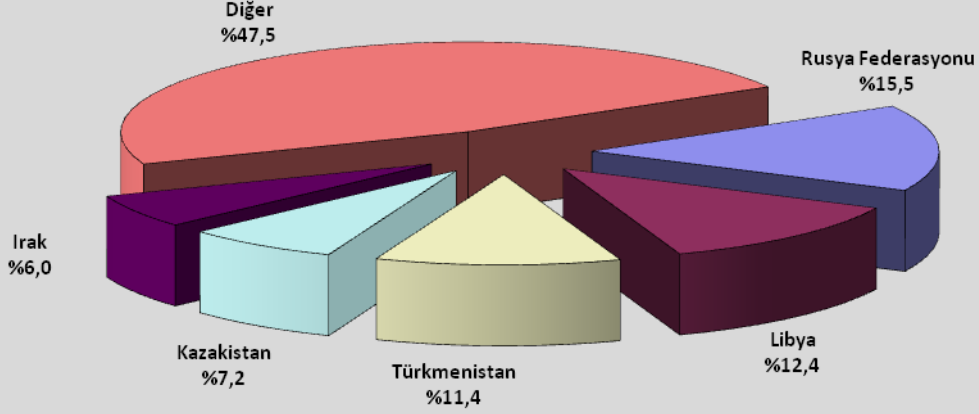
2000-2009 Dönemi

Türk müteahhitlik firmaları, 2000 yılı sonuna kadar yurtdışında toplam değeri yaklaşık 41 milyar ABD Doları olan 1897 adet proje üstlenmiştir. Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde, özellikle 2001 ekonomik krizi sonrasında çok hızlı bir gelişme kaydedilmiş, 2001 yılında 4.1 milyar ABD Doları olan yıllık yeni iş tutarı, sıçrama denilebilecek bir artışla 2007-2008 yıllarında 25 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır. Takip eden yıllarda küresel finans krizinin etkileri hissedilmeye başlanmış ve 2009 yılında anılan tutar 20.2 milyar ABD Doları seviyesine gerilemiştir.

2000-2009 yılları arasında, yurtdışı müteahhitlik faaliyetleri ağırlıklı olarak yine Rusya Federasyonu'nda (%15.5) gerçekleşmiştir. Bu ülkeyi sırasıyla Libya (%12.4), Türkmenistan (%11.4), Kazakistan (%7.2) ve Irak (%6) izlemiştir.

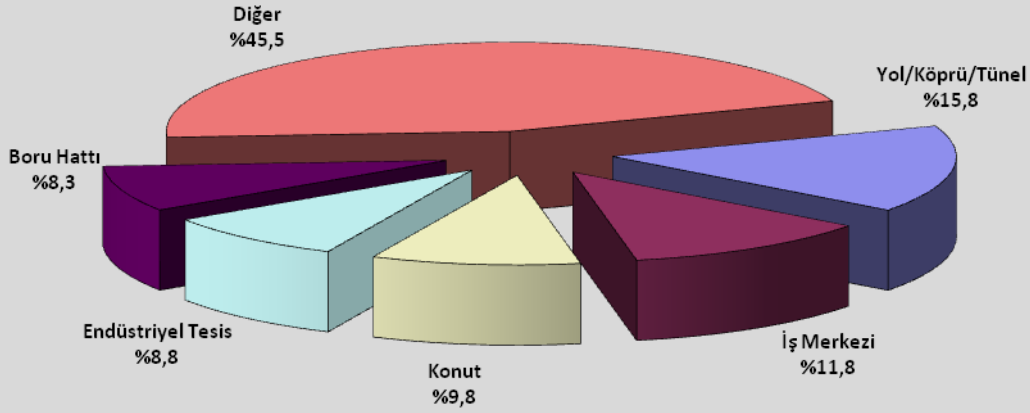
2000 yılına kadar, Türk yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin %30'dan fazlası konut sektöründe gerçekleşmiş olmasına karşın, bu dönemde konut projelerinin toplam projeler içindeki payı azalma göstermiştir. 2000-2009 döneminde konut projelerinin payı %9.8 olarak gerçekleşmiş, buna paralel olarak yol/köprü/tünel (%15.8), iş merkezi (%11.8), endüstriyel tesis (%8.8), boru hattı (%8.3) gibi projelerin toplam içindeki paylarında da önemli artışlar meydana gelmiştir.

**Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı
(2000-2009)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

**Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı
(2000-2009)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde 2000 - 2009 döneminde gerçekleşen hızlı gelişmede rol oynayan faktörleri; yurtiçindeki iş olanaklarının daralması, yurtdışındaki iş olanaklarının çekiciliği ve müteahhitlerimizin rekabet gücünün artması olmak üzere üç ana başlık altında toplamak ve kısaca şöyle özetlemek mümkündür:

- 2001 krizi sonrasında yurtiçi yatırımlar önemli ölçüde azalmıştır. Diğer taraftan, yurtiçindeki ihalelerde varlığını sürdüren "aşırı düşük teklif" sorunu nitelikli firmaları kendi ülkelerinde iş yapamaz hale getirmiş ve iş geliştirme çabalarının yurtdışına yoğunlaşmasına neden olmuştur.

- 1985 - 2000 döneminde yurtiçi pazarda yabancı ortaklarla işbirliği içerisinde büyük ölçekli altyapı projeleri gerçekleştiren Türk müteahhitlik firmaları uluslararası standartlarda üretim, proje yönetimi ve uluslararası finans kuruluşları ile ilişkiler hakkında büyük deneyim kazanmıştır.
- Petrol fiyatlarındaki artışa bağlı olarak, petrol ve doğalgaz zengini olan, aynı zamanda coğrafi ve kültürel yakınlığımız bulunan ülkelerdeki yatırımlar artmış ve Türk müteahhitleri için çekici iş fırsatları oluşmuştur.

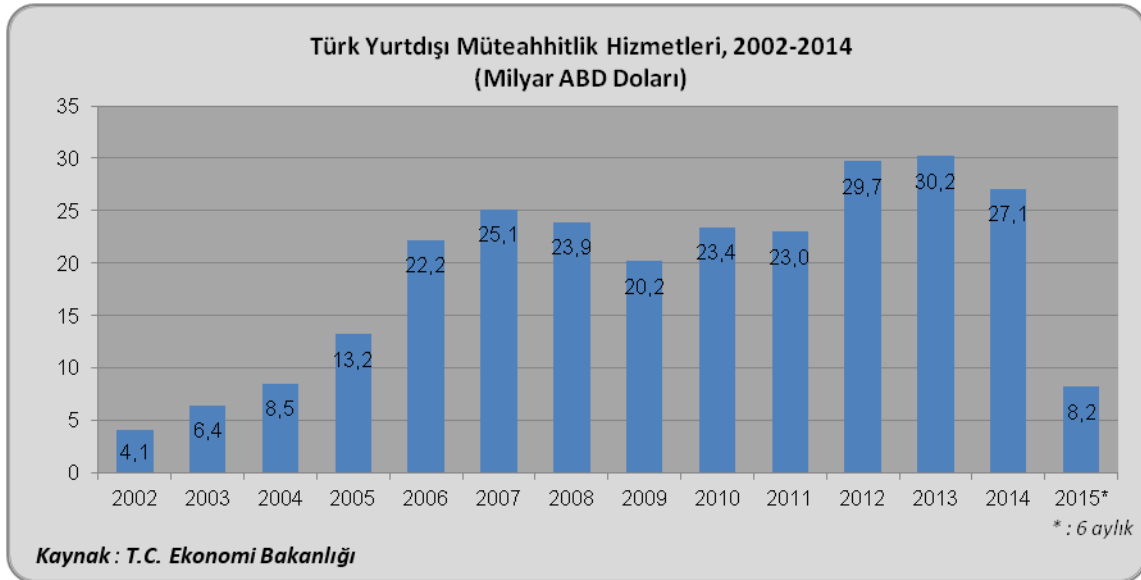
Yukarıdaki faktörlere bağlı olarak yurtdışında alınan iş tutarları yıllık hedeflerin çok üzerine çıkan düzeylere ulaşmıştır.

Bu dönemdeki ana trendler, pazarların daha da çeşitlenmesi ve belirli proje türlerinde uzmanlaşmanın başlaması olmuştur. Türk müteahhitlerinin iş yaptıkları ülke sayısı önemli ölçüde artmış, bu nedenle ülkelerin iş toplamındaki payları göreceli olarak azalmıştır.

Önemli gelişmelerden bir başkası ise, Irak'ın savaş sonrası imar çalışmaları nedeni ile yeniden önemli pazarlar arasına girmesi olmuştur. Afganistan ve Irak'ta gerçekleşen müdahaleler sonrasında, bu ülkelerdeki imar çalışmaları, Türk müteahhitleri tarafından yakından izlenmiştir.

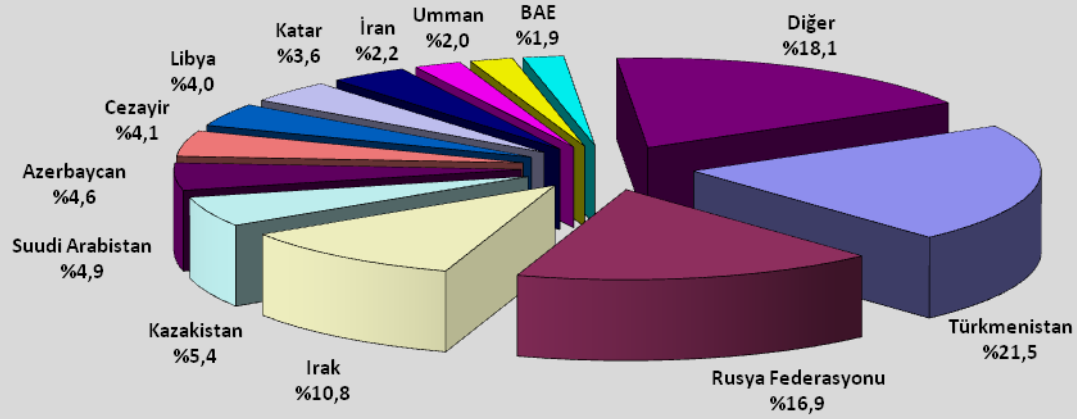
2010-2014 Dönemi

2010-2013 döneminde Türk müteahhitlik firmalarının yıllık uluslararası iş hacminde %30 oranında artış kaydedilmiş, 2010 yılında 23.4 milyar ABD Doları olan yıllık yeni iş hacmi tutarı 2013 yılında 30.2 milyar ABD Doları ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2014 yılında %10 oranında bir düşüş kaydedilerek, yıllık iş hacmi 27.1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılının ilk 6 aylık döneminde ise uluslararası iş hacmi 8.2 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

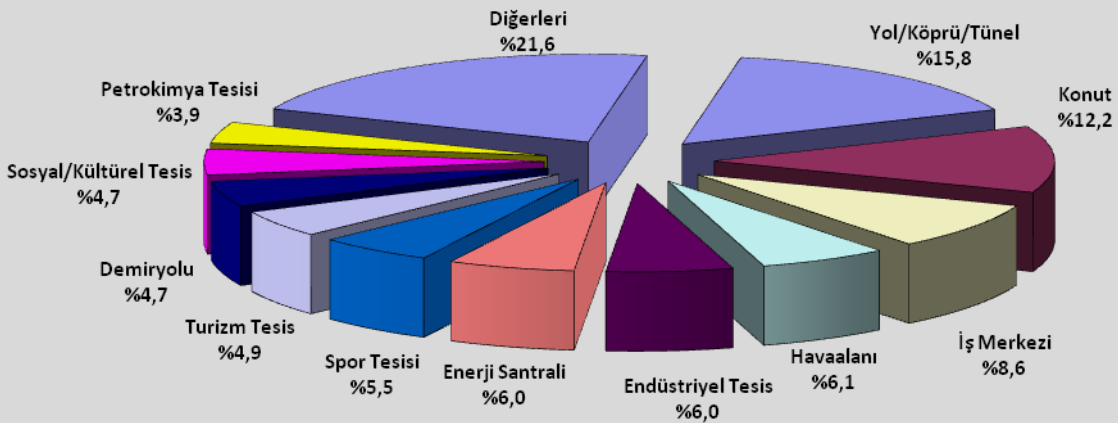
Türkmenistan (%21.5), Rusya Federasyonu (%16.9) ve Irak (%10.8) son dönemde Türk müteahhitlik firmalarının en aktif olduğu pazarlar olarak öne çıkmıştır. Anılan ülkelerde gerçekleştirilen işler üstlenilen toplam proje bedelinin yaklaşık yarısını (%49.2) oluşturmuştur. Ana faaliyet alanları arasında sırasıyla: yol/köprü/tünel (%15.8), konut (%12.2), iş merkezi (%8.6), havaalanı (%6,1) ve endüstriyel tesis (%6.0) projeleri yer almıştır.

Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2010-2014)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı (2010-2014)

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

1972 - 2015/6 ay Dönemine ilişkin Genel Değerlendirme:

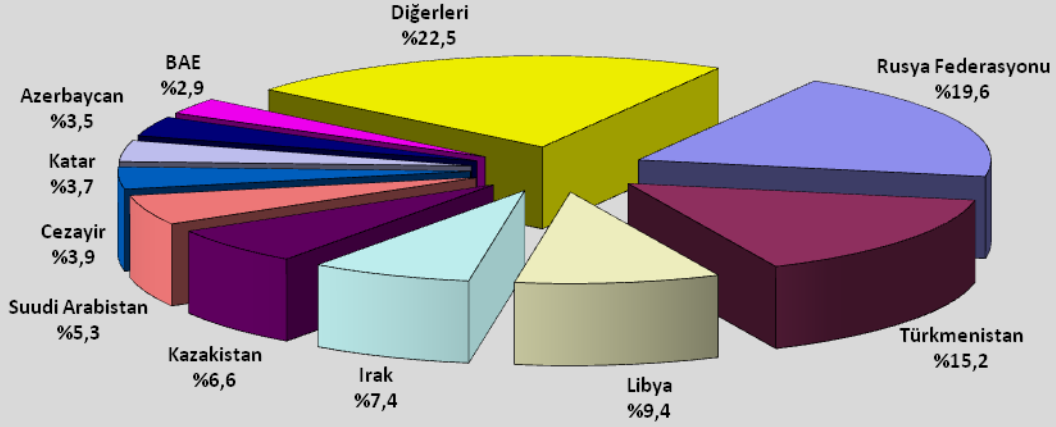
1972-2015 Haziran döneminde, Türk müteahhitlerin yurtdışında üstlendikleri işlerin ülkelere göre dağılımı incelendiğinde, Rusya Federasyonu'nun (%19.6) lider konumunu sürdürdüğü, Rusya Federasyonu'nu Türkmenistan (%15.2) ve Libya'nın (%9.4) izlediği görülmektedir.

Rusya Federasyonu son yıllarda yaşanan küresel finansal krizi nedeniyle toplam iş hacmindeki payı açısından azalma kaydetmiş olmasına rağmen halen Türk müteahhitleri için bir numaralı pazar olma özelliğini korumaktadır.

1972-2015 Haziran dönemi uluslararası toplam iş hacmi bölgesel dağılım itibarıyla değerlendirildiğinde; %49.3'lük bir pay ile ve diğerlerine göre açık farkla Avrasya ülkelerinin öne çıktığı görülmektedir. Avrasya'yı sırasıyla Ortadoğu (%24.5), Afrika (%17.4), Avrupa (%5.3), Güney Asya ve Uzak Doğu (%3.0), Kuzey ve Güney Amerika ülkeleri (%0.5) izlemektedir.

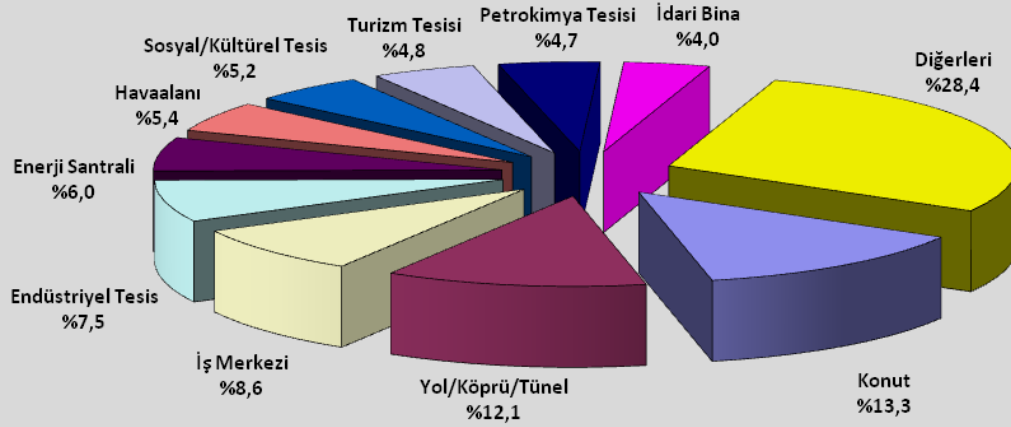
Diğer bir deyişle, 1972-2015 Haziran döneminde Türk müteahhitlik firmalarının uluslararası işlerinin yaklaşık yarısının Avrasya ülkelerinde, %91'inin ise Avrasya, Ortadoğu ve Afrika ülkelerinde gerçekleştirilmiş olduğu söylenebilir.

**Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı
(1972-2015/6 ay)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

**Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı
(1972-2015/6 ay)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

Bahse konu 42.5 yıllık süreçte sektörde, pazar, ürün ve iş çeşitlenmesi hız kazanmış, bazı Türk firmaları, uluslararası havaalanları, demiryolları, kentsel metro sistemleri gibi proje türlerinde uzmanlaşmıştır. Bu kapsamda, 1972-2015 Haziran arasında konut sektöründeki faaliyetlerin toplam işler içindeki payı giderek azalma göstermiş, yol/köprü/tünel, iş merkezi, havaalanı, endüstriyel tesis, sosyal-kültürel tesisler, turizm tesisi ve petrokimya tesisi gibi projelerin payında ise önemli oranda artış gerçekleşmiştir.

Yakın çevredeki ülkelerde doğrudan yatırım yapılması ve mülk yönetimine yönelik ilgi ile büyük projelerde hem ulusal hem de uluslararası konsorsiyumlar şeklindeki işbirliklerinin artması yine son dönemde dikkat çeken önemli trendler olarak ortaya çıkmıştır.

Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı (1972-2015/6 ay)

Ülke	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (ABD \$)	Pay (%)
Rusya Federasyonu	1921	61.254.482.583	19,6%
Türkmenistan	963	47.449.318.879	15,2%
Libya	600	29.166.540.000	9,4%
Irak	939	23.147.205.153	7,4%
Kazakistan	463	20.707.220.727	6,6%
Suudi Arabistan	294	16.501.058.239	5,3%
Cezayir	266	12.212.883.095	3,9%
Katar	118	11.547.329.605	3,7%
Azerbaycan	360	11.016.353.070	3,5%
BAE	106	8.994.218.940	2,9%
Afganistan	608	5.528.153.277	1,8%
Ukrayna	162	5.085.034.515	1,6%
Umman	45	4.800.336.151	1,5%
İran	45	3.858.346.967	1,2%
Gürcistan	196	3.502.807.432	1,1%
Romanya	170	3.469.219.548	1,1%
Fas	46	3.446.033.326	1,1%
Diğer	1304	40.173.946.462	13,0%
TOPLAM	8606	311.860.487.969	100,0%

Diğer: Pakistan, Özbekistan, Ürdün, Etiyopya, Bulgaristan, Yemen, Kuveyt, Arnavutluk, Kosova, Almanya, İsrail, İsviçre, İrlanda, Polonya, Makedonya, Sudan, Belarus, ABD, Mısır, Angola, Nijerya, Tunus, KKTC, Kırgızistan, Kamerun, Hindistan, Hırvatistan, Venezüella, Tacikistan, Bosna Hersek, Letonya, Lübnan, Ekvator Ginesi, Suriye, Bahreyn, Gabon, Moldova, Hollanda, Kenya, Moğolistan, Gana, Litvanya, Cibuti, Brezilya, Uganda, Gine, Karadağ, Moritanya, Senegal, Belçika, Somali, Bangladeş, Kongo, Burundi, Şili, Mali, Mozambik, Nepal, Sırbistan, Filistin, Avusturya, Eritre, Yeni Zelanda, Sierra Leone, Malezya, Fildişi Sahilleri, Güney Afrika, Papua Yeni Gine, Güney Sudan, Tanzanya, Peru, Ermenistan, Nijer, İtalya, Fransa, Finlandiya, Tayland, Yunanistan, Kolombiya, Arjantin, İspanya, İngiltere, Avustralya, Gambiya, Burkina Faso, Danimarka

Kaynak : TC. Ekonomi Bakanlığı

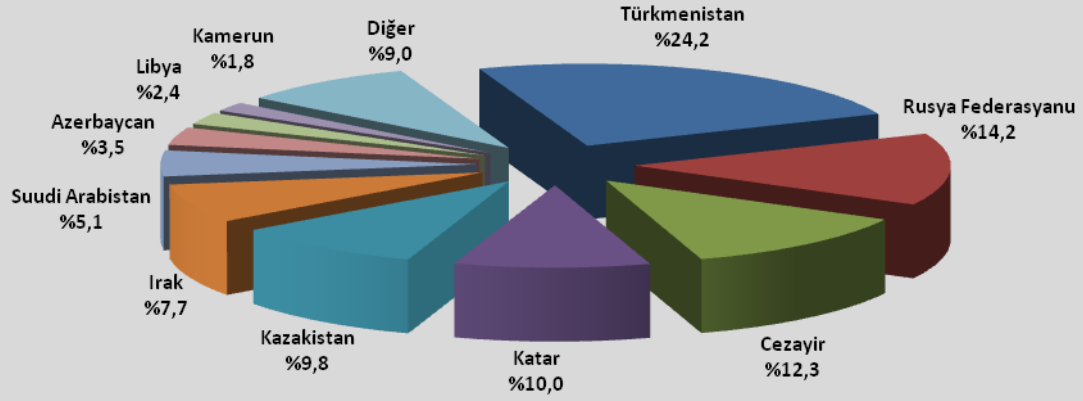
Yurtdışı Müteahhitlikte 2014

2014 yılında Türk müteahhitlik şirketleri 49 ülkede, toplam tutarı yaklaşık 27.1 milyar ABD Doları olan 324 yeni proje üstlenmiştir. %60.7'lik toplam pay ile Türkmenistan, Rusya Federasyonu, Cezayir ve Katar lider pazar konumunda yer almakta olup, onları sırasıyla Kazakistan (%9.8), Irak (%7.7), Suudi Arabistan (%5.1), Azerbaycan (%3.5), Libya (%2.4) ve Kamerun (%1.8) izlemektedir.

2014 yılında yurtdışında üstlenilmiş olan projelerin toplam bedelinin son iki yıl ile karşılaştırıldığında çok düşük olduğu gözlenmektedir. Bu durumun ağırlıklı olarak Türk müteahhitlerin en önemli pazarları olan Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Avrasya ülkelerinde son dönemde yaşanan siyasi ve ekonomik sıkıntılardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Özellikle Türk müteahhitlerinin en önemli pazarlarından olan Libya ve Irak'taki belirsizlik ve savaş ortamı toplam iş hacminde ciddi bir düşüşe neden olmuştur.

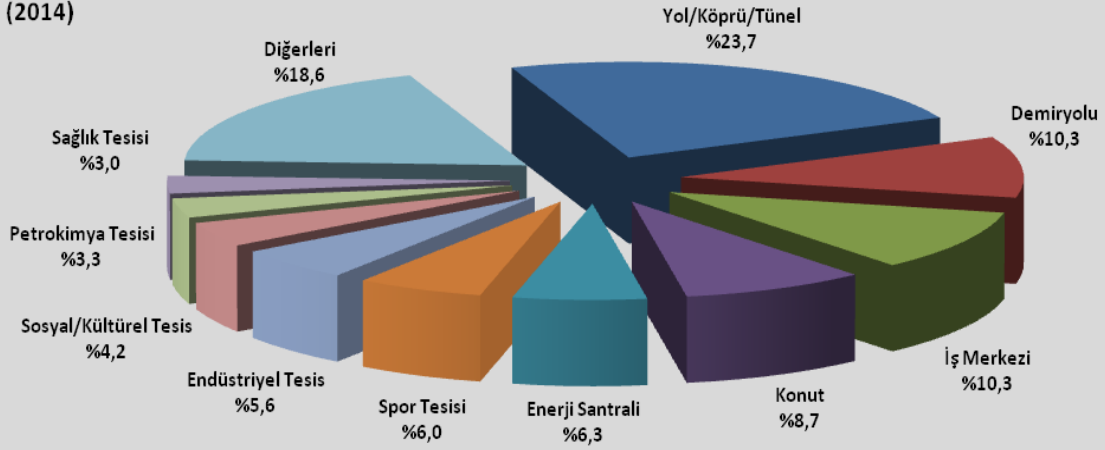
Yurtdışı faaliyetlerinin iş türlerine göre dağılımına bakıldığında, Türk müteahhitlerinin 2014 yılında en fazla yol/köprü/tünel (%23.7) projelerinde iş üstlendikleri görülmektedir. Bunu sırasıyla demiryolu (%10.3), iş merkezi (%10.3), konut (%8.7), enerji santrali (%6.3) ve spor tesisi (%6.0) projeleri takip etmektedir.

**Yurtdışı Faaliyetlerin Ülkelere Göre Dağılımı
(2014)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

**Yurtdışı Faaliyetlerin İş Türlerine Göre Dağılımı
(2014)**

Kaynak : T.C. Ekonomi Bakanlığı

2014 Yılında Müteahhitlik Firmalarımızın stlendikleri Projelerin lkelere Göre Dağılımı

lke	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (ABD \$)	Pay (%)
Türkmenistan	35	6.535.072.827	24,20%
Rusya Federasyonu	47	3.851.852.079	14,20%
Cezayir	36	3.319.318.365	12,30%
Katar	3	2.715.124.370	10,00%
Kazakistan	22	2.662.182.705	9,80%
Irak	45	2.075.172.258	7,70%
Suudi Arabistan	24	1.392.686.414	5,10%
Azerbaycan	16	938.007.592	3,50%
Libya	4	650.094.180	2,40%
Kamerun	6	475.637.500	1,80%
Diğer	86	2.436.808.032	9,00%
TOPLAM	324	27.051.956.322	100,00%

Diğer : BAE, Kosova, Gürcistan, Umman, Ukrayna, Kuveyt, Afganistan, KKTC, Pakistan, Fas, Hollanda, Romanya, Moldova, Etiyopya, Yeni Zelanda, Kongo, Kirgizistan, Makedonya, Tacikistan, Yemen, Belarus, Bosna hersek, Kenya, Malezya, Güney Afrika, Cibuti, Belęika, Nijer, Sudan, Almanya, Tayland, Hırvatistan, İtalya, Gana, Brezilya, Gine, Avustralya, Angola, Ürdün

Kaynak : TC. Ekonomi Bakanlığı

